

Preek over Handelingen 8:14-17

- Schildwolde, 15 mei 2016
- Kees van Dusseldorp
- pinksteren

Liturgie:

Door de Geest gaat er een wereld voor je open.

votum en groet

Gz.102a:1,2

wetslezing

Ps.18:5,9

gebed

lezen: Hand.2:1-4

Ld.39:4,5,9

lezen: Hand.8:4-25

Ld.244:1,2

kindermoment

Gz.105:1,3,9

preek: Hand.8:17

Ps.67

gebed

collecte

Ld.249:1,3 (melodie Gz.141)

zegen

Gemeente van Jezus Christus,

Pinksteren. Van de christelijke feestdagen heeft Pinksteren het meest feestelijke karakter. Als je tenminste naar de bijbelse geschiedenis kijkt. Het kerstfeest, de geboorte van Jezus, heeft bijna niemand meegekregen. Goede Vrijdag, de kruisiging van Jezus, hebben veel mensen meegemaakt. Maar de sfeer was niet feestelijk, integendeel. Pasen, de opstanding van Jezus, is maar door een klein groepje mensen opgemerkt. Maar Pinksteren, daar kon niemand omheen. Stormwind, vuurvlammen op de hoofden, een verhaal in allerlei talen en een toespraak van Petrus, die zoveel impact had, dat op die ene dag 3000 mensen zich lieten dopen.

Pinksteren, we vieren een uitbundige en feestelijke gebeurtenis. Het begin van de christelijke kerk. En toch blijkt het voor christenen nog best lastig om er een goed idee van te hebben, wat we eigenlijk vieren. Buiten de kerk is dat al helemaal onbekend. 60% van de Nederlanders weet niet het goede antwoord op de vraag wat we met Pinksteren vieren. Dat is ongeveer even groot als het aantal Nederlanders dat zich geen christen noemt.

Jullie weten dat natuurlijk wel. Het is ook vanmorgen in de kerk al een paar keer genoemd. We vieren de uitstorting van de Heilige Geest. Dat weten alle christenen. Maar vraag eens wat dat betekent: de uitstorting van de Heilige Geest. Reageert iemand heel enthousiast? Of kijkt iemand heel moeilijk? Begint iemand over inwendige bekering? Of vertelt iemand over een ingeving van God? Uit het antwoord kun je bijna voorspellen bij wat voor soort kerk iemand hoort.

Wat doet de Geest? Wat merk je van Hem? Wat mag je van Hem verwachten? Wie is Hij eigenlijk? Bij alle verschil van mening ontstaat er gemakkelijk onzekerheid of misverstand. Je kunt dan denken: laat maar zitten. Hoe moet ik het weten, als christenen er zo verschillend over denken? Toch werkt dat niet. Je kunt beter teruggaan naar de Bijbel. Goed lezen, biddend om inzicht van de Geest. Om feest te leren vieren. Om met de Heilige Geest te leren leven.

**

Door de Geest gaat er een wereld voor je open. Dat is het thema voor de preek. Wat mij betreft is dit een samenvatting van de geschiedenis die we gelezen hebben. En ook de kern van wat ik vanmorgen vertellen moet. Of je nu al lang christen bent, nog maar net, of misschien nog niet. Door de Geest gaat er een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Die echt anders is dan je denkt. Waarin jij anders wordt dan je bent. Waarin jouw leven toekomst en waarde krijgt. Een nieuw leven in een nieuwe wereld.

Wat in Samaria gebeurt, is ook een Pinksterfeest. De Heilige Geest wordt daar uitgestort. Het zal een paar maanden na het Pinksterfeest in Jeruzalem zijn geweest. Het is geen herhaling van het eerste Pinksterfeest. Het is er een uitbreiding van. En juist in Samaria krijgt Pinksteren een heel eigen profiel. De omstandigheden zijn anders dan in Jeruzalem. En ook het verhaal erom heen loopt anders. Het heeft mij nieuw zicht gegeven op de komst en het werk van de Heilige Geest.

Groot-Pinksteren en klein-Pinksteren. Zo kun je de gebeurtenissen typeren die we gelezen hebben in Handelingen 2 en 8. Groot-Pinksteren in Jeruzalem. Klein-Pinksteren in

Samaria. En als je in Handelingen doorleest, kom je nog twee keer een klein Pinksterfeestje tegen: In Caesarea ten huize van Cornelius. En later in Efeze bij een groep gelovigen die alleen van Johannes de Doper had gehoord. Eén keer Groot-Pinksteren, drie keer Klein-Pinksteren. Vergelijk het met het Gomarusscollege. De hoofdvestiging aan het Vondelpad. En kleinere vestigingen in Assen, Drachten en aan de Magnoliastraat.

Het Pinksterfeest in Samaria roept veel vragen op. Vragen over doop en geloof, over magie en tekenen, over gebed en de Heilige Geest. Het heeft mij sterk bezig gehouden in de afgelopen week. Ik denk dat ik de strekking van de geschiedenis kan samenvatten in het thema: 'Door de Geest gaat er een wereld voor je open.' Een nieuwe wereld. Met een nieuw leven. Ik wil je graag meenemen, die nieuwe wereld in. Door je mee te laten kijken door de bril van de mensen die er toen bij waren. We zetten eerst de bril van de Samaritanen op, daarna die van de apostelen Petrus en Johannes, vervolgens die van Filippus en tenslotte die van Simon de magiër.

**

De eerste bril die ik je opzet, is de bril van de Samaritanen. Voor hen gaat een nieuwe wereld open. Het is de wereld van Jezus. Voor hen een ontroerende ontdekking.

Even een stukje achtergrondinformatie:

Het volk van de Samaritanen was een bijzonder volk. Ze woonden in een provincie midden in Israël. Maar ze waren half joods, half heidens. Dat geldt ook voor hun godsdienst. Ze vereerden één God, de Schepper en erkenden ook de eerste vijf boeken van het Oude Testament als Gods Woord. Ze hadden dus niets met Jeruzalem of de tempel. Ze kenden hun eigen heilige berg. En ze verwachtten een Messias. Er is vandaag in Israël nog steeds een gemeenschap die zich Samaritanen noemt. Het zijn ongeveer 700 mensen, met een eigen hogepriester. In de tijd van de Bijbel stonden de verhoudingen op scherp. Er waren vaak conflicten, waarbij ook doden vielen. Samaritanen werden veracht. Daarom is het bijzonder dat Jezus op een gegeven moment met een Samaritaanse vrouw in gesprek gaat. Daarom is het bijzonder dat Jezus in een gelijkenis een Samaritaan noemt, die barmhartiger is dan een joodse priester en een leviet. Maar als Jezus tijdens zijn laatste reis naar Jeruzalem door een Samaritaanse stad wil trekken, wordt hem dat geweigerd. De discipelen zijn daar zo boos over dat ze Jezus vragen of ze de stad mogen vervloeken.

Ik vertel dit, zodat je begrijpt hoe bijzonder is het dat Filippus naar Samaria gaat en daar gehoor vindt. Er komt een vijand die goed nieuws brengt! Een boodschap van verzoening en vrede, van erkenning en liefde. Zo kenden zij de joden niet en de joodse rabbi's al helemaal niet. 'Hij verkondigde hen de Messias', lezen we in de Bijbel. En of ze nu al eerder iets van Jezus hadden gehoord of niet, de mensen luisteren met grote belangstelling en vol ontzag. Ze nemen aan wat Filippus vertelt en aanvaarden Jezus als Heer.

Je zult je maar steeds geminacht voelen en dan ineens horen dat je geliefd bent! Je zult maar steeds op je hoede zijn en dan een boodschap van verzoening krijgen! Je zult maar steeds als onbesneden heiden neergezet zijn en dan horen dat er ook voor jou vrede met God is! Je zult maar het gevoel hebben dat het nooit goed genoeg is, en dan merken dat de Heer je zoekt! Je zult je maar schuldig voelen aan voortdurende ruzie en dan horen hoe je zonden vergeven worden! Je zult maar het gevoel hebben dat je eigen tovenaars best leuke dingen kan doen, maar nu ineens meemaken dat je leven echt verandert!

Welkom in de wereld van Jezus! Dat is de wereld die voor de Samaritanen opengaat door de prediking van Filippus. De wereld van Jezus, inclusief tekenen die Filippus daar doet om de boodschap te onderstrepen: wonderen van genezing en bevrijding. Ik zeg het nog een keer: welkom in de wereld van Jezus! Dat is de wereld die de Heilige Geest voor mensen opent. De Geest werkt door Filippus heen. De Geest draagt de verkondiging. Maar de Heilige Geest was toch nog niet in Samaria? Het was toch nog geen Pinksteren geweest in Samaria? Dat klopt, maar wel in Jeruzalem. De Geest is degene die Filippus naar Samaria stuurt. De Geest is degene die ervoor zorgt dat Samaritanen Jezus Christus leren kennen en geloven. Men verbond zich aan Jezus Christus. En liet zich dopen.

Door de Geest gaat er een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Kijk maar door de bril van de Samaritanen. Dan zie je hoe de Heilige Geest je binnenbrengt in de wereld van Jezus. Mag ik je vragen: kun je je voorstellen hoe ontroerend het is om Jezus Christus te vinden? Hoe bevrijdend het is, om gezien, geliefd en gezegend te worden? Ken je de wereld van Jezus? Dan snap je dat er in de Bijbel staat: 'er ontstond grote vreugde in de stad'. De Heilige Geest brengt die vreugde. Blijdschap vanwege Jezus Christus.

**

De tweede bril die ik je opzet, is de bril van de apostelen Petrus en Johannes. Ook voor hen gaat een nieuwe wereld open. Het is de wereld van het Godsrijk. Het is voor hen een verrassende ervaring met het werk van Jezus.

Het is de zwaarste delegatie die je kunt bedenken. De twee belangrijkste apostelen worden naar Samaria gestuurd. Men had in Jeruzalem gehoord dat de mensen in Samaria gehoor hadden gegeven aan het evangelie van Jezus Christus. Moeten ze gaan kijken of het wel klopt? Is het een inspectie van hun geloof? Of is het een reis in het verrassende voetspoor van de Heilige Geest? Hoe dan ook, zij komen in Samaria. Ze horen en zien hoeveel geloof daar is. Ze zien hoe blij de mensen zijn dat ze Jezus Christus gevonden hebben. En hoe de gelovigen ernaar verlangen om vervuld te worden met de Geest van Christus. Dan kunnen zij nog maar een ding doen: ze gaan in gebed of de Samaritanen de Heilige Geest ook mogen ontvangen. En ze leggen de gelovigen hun handen op. En dan gebeurt wat er in Jeruzalem gebeurde: de Heilige Geest werd uitgestort. En dat is zichtbaar, hoorbaar, merkbaar, waarschijnlijk op dezelfde manier als in Jeruzalem.

Maar hoe kun je twee keer Pinksteren meemaken? Als de Heilige Geest is uitgestort, dan is Hij toch uitgestort? Petrus en Johannes maken het nog een keer mee. En Petrus later zelfs nog een derde keer. Is dat iets wat je elke keer kunt verwachten als er een groep mensen tot geloof komt? Dat er steeds een soort Pinksterfeest ontstaat met alle blijdschap en indrukwekkende tekenen die daarbij horen?

Nee, dat geloof ik niet. Het heeft niet te maken met een dorp of een stad waar het evangelie komt. Het heeft te maken met het programma dat Jezus zelf heeft aangekondigd: jullie zullen mijn getuigen zijn in Jeruzalem, daarna in Judea en Samaria en tenslotte in de hele wereld. Dat is de rode draad van Handelingen. Steeds als het evangelie een van die grenzen overgaat, is er een klein Pinksterfeest. Maar als die grens doorbroken is, hoeft dat niet weer te gebeuren. Het Pinksterfeest in Samaria is geen herhaling van in Jeruzalem. Het is er een uitbreiding van, de volgende fase van het Godsrijk.

Stel je een bergmeer voor. Het waterpeil is al eeuwen gelijk. Mensen die water nodig hebben, moeten naar boven klimmen, omdat het alleen daar te halen is. Maar dan verandert het klimaat. Er komt een grote wolkbreuk en ook in de tijd daarna komt er veel meer water in het meer. Op een gegeven moment breekt een dam door en stort het water zich in een lager gelegen gebied. Dat gebeurt met veel geraas. Dat lagere gebied wordt afgegrensd door een serie heuvels en rotsen. Maar als het water blijft komen, zal het op een gegeven moment ook daar doorheen breken. Ook dat gaat met enig geraas gepaard. En het vloeit uit over het laagland. Het gevolg is dat overal water te krijgen is.

Zo gaat het met de uitstorting van de Heilige Geest. Als er een grens wordt doorbroken, gebeurt dat met veel geraas: Pinksteren! Dat gebeurt eerst in Jeruzalem en later in Samaria en nog weer later bij de doorbraak naar de heidenen. Pinksteren breidt zich uit. Elke grensdoorbraak is merkbaar. Al die grenzen zijn doorbroken. Wat in Handelingen staat, zal zich niet herhalen. Net zo min als de kruisiging van Jezus herhaald wordt.

Je zult maar heel je leven de overtuiging hebben gehad, dat het Woord van God aan één volk is toevertrouwd. En nu merken dat zelfs vijandige volken aan dat evangelie gehoor geven. Je zult maar geleerd hebben dat je voor de ontmoeting met de Heer vooral in de tempel moet zijn. En nu zien hoe in allerlei plaatsen tempels van Christus ontstaan in de gemeenten die er komen. Je zult maar gefocust zijn op de offers op het altaar door de priesters voor de verzoening met God. En nu merken dat elke gelovige een priester is, elk hart een woonplaats van de Heer en elk leven een altaar voor dankoffers.

Welkom in de wereld van het Godsrijk! Dat is de wereld die opengaat voor Petrus en Johannes. Dit is het grote verschil voor en na Pinksteren. Het is echt een nieuwe wereld: overal kun je God aanbidden. Overal kun je Hem ontmoeten. Iedereen wordt ingevoegd in het lichaam van Christus: man of vrouw, autochtoon of allochtoon, rijk of arm, jong of oud. Wat voor volk, taal of cultuur ook. Over heel de aarde verbreidt zich het Godsrijk.

Door de Geest gaat een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Kijk maar door de bril van Petrus en Johannes. En zie hoe het Godsrijk overal en voor iedereen toegankelijk is. Mag ik je vragen: ben jij zo'n woonplaats van de Heer? Jouw hart, jouw gedrag? Zie jij het wonder van de gemeente, bij alle menselijkheid die je er ontdekken kunt? Overwin jij de haat, verzoen jij je met je vijand, overbrug jij de afstand? Dan snap je wat een wonder het is, dat het Godsrijk zich op aarde uitbreidt. De Heilige Geest opent een nieuwe wereld.

**

Ik wil je graag een derde bril opzetten. De bril van Filippus. Ook voor hem gaat een nieuwe wereld open. De wereld van de Heilige Geest. Hoe Hij mensen verandert.

Het is een vreemd. Het evangelie is gebracht. Mensen luisteren en komen tot geloof. Ze worden gedoopt en zijn blij met de Heer. Maar ze hebben de Heilige Geest nog niet ontvangen. Hoe kan dat? Dat roept vragen op. In de uitleg van Handelingen 8 wordt gesproken van 'het raadsel van Samaria'. Hoe kunnen mensen geloven en gedoopt worden en toch niet de Heilige Geest ontvangen hebben? Zijn er dan twee soorten christenen: christenen die Jezus geloven en christenen die bovendien vervuld zijn met de Heilige Geest?

Sommige christenen geloven dat. Onder andere vanwege dit verhaal. Er zijn heel veel gelovigen, zeggen ze, maar ze zijn niet allemaal vervuld met de Heilige Geest. Kijk maar hoeveel gezapigheid er is in de kerken. Hoeveel traditionalisme en gebrek aan enthousiasme. Voor een christen is nog een tweede stap mogelijk: laat je dopen met de Heilige Geest. Als dat gebeurt, dan verandert traditioneel geloof in persoonlijk geloof. Dan verandert je passieve houding in een actieve. Bid of je ook de Heilige Geest mag ontvangen.

Met zo'n visie heb je het raadsel van Samaria opgelost. Je hebt er zelfs een model van gemaakt voor alle christenen. Maar die is dan wel gebaseerd op één speciale gebeurtenis. En die zorgt ervoor dat je christenen indeelt in twee soorten: christenen zonder de Heilige Geest en christenen met de Heilige Geest. Dat is niet wat de Bijbel ons leert.

Het raadsel van Samaria wordt ook wel eens anders opgelost. Dan wordt gezegd: het geloof van die Samaritanen was eigenlijk nog niet echt. Ze geloofden vanwege de wonderen die Filippus deed. Maar meer was het niet. Daarom moest de Heilige Geest komen om de mensen tot echt geloof in Jezus Christus te brengen. Ook dan heb je het raadsel van Samaria opgelost. Maar je hebt het Bijbelverhaal niet serieus genomen. De Samaritanen hebben wel degelijk Jezus leren kennen, inclusief de bijbehorende vreugde.

Ik geloof dat je er anders tegenaan moet kijken. Wat in Samaria gebeurt is uniek: eerst geloof en doop en daarna de uitstorting van de Heilige Geest. De Samaritanen moeten nog even wachten op de uitstorting van de Heilige Geest, zoals de leerlingen ook tien dagen hebben moeten wachten na de hemelvaart van Jezus. Het kon niet uitblijven, want wie gelooft in Jezus, die ontvangt de Heilige Geest. Allen in dit geval zit daar wat tijd tussen. Deze grensdoorbraak wordt apart gemarkeerd. Met handoplegging door de apostelen zelf. Wie gelooft in Jezus, die ontvangt de Heilige Geest. De uitzondering in Samaria bevestigt wat normaal is.

Maar vergeet nooit: het ontvangen van de Heilige Geest betekent niet, dat je al vol bent van de Heilige Geest. Wie zich laat vervullen door Gods Geest, die groeit in blijdschap, in vrijmoedigheid, in wijsheid en in kracht. De ene christen is daar verder in dan een ander. Bij sommigen gaat die ontwikkeling met sprongen, bij anderen gaat dat geleidelijk. Sommigen verlangen daarnaar, bij anderen merk je daar weinig van. Laten we niet net doen, alsof iedereen die gelooft en gedoopt is, ook vol is van Gods Geest. Daarin is echt een wereld te winnen. Waarin je zelf een verantwoordelijkheid hebt. Een heilige opdracht zelfs. Door geloof en gebed, door bekering en gehoorzaamheid. Zo strek je je uit naar Gods Geest. En laat je je met Hem vullen. Steeds weer en steeds meer.

Door de Geest gaat een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Kijk maar door de bril van Filippus. En zie hoe de Heilige Geest met mensen aan het werk gaat. Hoe Hij hun leven vruchtbaar maakt, hen doet groeien in liefde en geduld, in vrijheid en zelfbeheersing. Mag ik je vragen: Verlang je daarnaar? Dat je steeds meer vol wordt van de Geest van Jezus Christus? Bid je erom en zoek je ernaar? Dan snap je hoe de Geest je leven mooi maakt en glans geeft, hoe de omstandigheden ook zijn.

**

Ik heb ook nog een vierde bril voor je. De bril van Simon de magiër. Ook voor hem gaat een nieuwe wereld open. De wereld van het geloof.

Even heel kort: Simon was de tovenaars van de stad. Hij maakte veel indruk met zijn magische kunsten en deed misschien wel veel goeds voor de mensen. Als Filippus van Jezus vertelt, komt ook hij tot geloof. Maar als de mensen de Heilige Geest ontvangen door handoplegging van de apostelen, dan komt zijn oude mens boven: Dat wil ik ook kunnen! Wat moet je ervoor hebben om mij dat ook te leren?

Petrus is dan ontzettend scherp: 'Naar de hel jij, met je geld! Je kunt de Heilige Geest niet kopen. Het geloof is geen magie! Je zit verstrikt in het kwaad. Bekeer je als je niet definitief buitengesloten wilt worden. En vraag vergeving voor je slechte gedachten.' Simon zal ontzettend geschrokken zijn. Maar het is een heilzame schrik. 'Bid voor mij, dat het mij niet zo zal vergaan,' smeekt hij de apostelen.

Ja, Simon is echt tot geloof gekomen op de prediking van Filippus. Hij heeft Jezus aanvaard. Maar dat betekent niet dat je niet meer in zonden kunt vallen. Dat betekent niet dat je geen fouten meer maakt, dat je niet meer verstrikt kunt raken in de netten van het kwaad. Het geloof is ook een strijd. Een strijd tegen jezelf, tegen je oude mens. En een strijd om je compleet te richten op Christus, je nieuwe mens.

Soms word je pijnlijk ontdekt aan je zonden. Worden je innerlijke drijfveren ontmaskerd. Door een helder verwijt van de een. Door een ontdekkende vraag van een ander. Door een ongemakkelijke stem van je geweten. Ook dat gebeurt in de wereld van de Heilige Geest. Gelukkig de mens die zich niet verdedigt, maar zich bekeert! Gelukkig de mens die om vergeving vraagt en voor zich laat bidden om redding. En gelukkig de mens die dan het leven weer aanvaardt in Jezus Christus!

Door de Geest gaat een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Kijk maar door de bril van Simon de magiër. En zie hoe geloven een strijd is. Een proces van vallen en opstaan. mag ik je vragen: Ken je die strijd? Ken je de ontdekking dat je echt gezondigd hebt? Dan snap je ook hoe heerlijk vergeving is. En hoe afhankelijk van Gods genade.

**

Zo'n lange preek heb ik nog niet eerder gemaakt. Maar ik moest u veel vertellen vanmorgen. Op het feest van de Geest vandaag.

Door de Geest gaat er een wereld voor je open. De wereld van Jezus, waarin jij gezien, geliefd en gezegend bent. De wereld van het Godsrijk, waarin de Heer zelf zich overal en altijd laat ontmoeten en aanbidden, waar je ook bent en wie je ook bent. De wereld van de vervulling met de Heilige Geest als proces van groei en verandering. De wereld van geloof en strijd, van vallen en opstaan, waarin je ontdekt wordt aan je zonden en je steeds weer moet laten leiden door de Geest.

De Geest doet een wereld voor je open. Wat vind je ervan? Ga je die wereld binnen? Wil je daarin leven? Laat je dan meenemen door Gods Geest! Je verandert. Je leven krijgt toekomst. Jij krijgt waarde. Of je nu al lang christen bent, nog maar net, of misschien nog niet. Door de Geest gaat een wereld voor je open. Een nieuwe wereld. Met een nieuw, een eeuwig leven.

Amen